

EXPUNERE DE MOTIVE

Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice și a Legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului

Prin Legea nr. 157/1997, România a ratificat Convenția pentru Protecția Patrimoniului Arhitectural al Europei, adoptată la Granada la 3 octombrie 1985. Potrivit art. 4 pct. 2 al Convenției, România s-a angajat „să evite ca bunurile protejate să fie deteriorate, degradate sau demolate”. „În această perspectivă”, continuă articolul, „fiecare parte se angajează să introducă în legislația sa, dacă nu există deja, dispoziții care să prevadă: (...) c) posibilitatea autorităților publice de a obliga pe proprietarul unui bun protejat să efectueze anumite lucrări sau de a i se substitui, în cazul în care acesta nu este în măsură să le facă”.

Potrivit datelor oficiale prezentate în proiectul Strategiei Sectoriale în Domeniul Culturii și Patrimoniului Național, din totalul de 15.520 de monumente istorice non-arheologice, nu mai puțin de 593 se află în stare de precolaps și colaps, în condițiile în care cea mai mare parte a monumentelor istorice sunt deținute în proprietate privată. În aceste condiții nu este de mirare numărul mare de știri din ultimii ani care prezintă prăbușirea, uneori cu punerea în pericol a vieții populației, a unor părți din clădiri istorice (v. Moara lui Assan, Hala Laminor sau Fabrica de bere Bragadiru/Rahova din București, bisericile din Roadeș și Rotbav și multe clădiri din centrele Brașovului, Bistriței, Clujului, Timișoarei și Bucureștiului).

Legislația românească, deși recunoaște principiul, nu are prevederi suficiente care să permită statului să se substituie proprietarului unui obiectiv de patrimoniu cultural imobil pentru a efectua anumite lucrări de conservare în vederea eliminării pericolului de dispariție a respectivului obiectiv, atunci când proprietarul nu dorește sau nu este în măsură să intervină.

Statul poate finanța restaurarea unui număr limitat de monumente, doar din anumite tipuri, prin diferite programe. Un exemplu în acest sens este programul prevăzut de H.G. 1430/2003 implementat de mai multe primării. Cu toate acestea, deși există legislație internă care permite un tip de intervenție a statului în locul proprietarului pentru intervenția asupra unei clădiri - a se vedea *Legea nr. 153/2011 privind măsuri de creștere a calității arhitectural-ambientale a clădirilor* sau a *OG nr. 20/1994 privind măsuri pentru reducerea riscului seismic al construcțiilor existente* - tipul de intervenție pe monumente istorice propus prin prezenta propunere legislativă nu poate fi realizat în baza actualei legi a monumentelor istorice nr. 422/2001 și nici a actelor normative anterior menționate.

Dacă o autoritate publică intenționează să acționeze pentru protejarea patrimoniului cultural aflat în proprietate privată, în afara unor căi amiabile (care nu sunt mereu posibile), ar putea declanșa exproprierea pentru cauză de utilitate publică, însă există unele necorelări legislative (a se vedea, spre exemplu, dificultățile întâmpinate de Primăria Municipiului București la exproprierea Casei Miclescu din Sos. Kiseleff Nr. 35-37, expuse în adresa Ministerului Justiției nr.

69446/2011 legate de faptul ca Legea 422/2001 nu se referă la „interesul public” al unor „lucrări”, ca Legea 33/1994, ci al unor obiective asupra cărora se aplică un regim de protecție).

Comisia Națională a Monumentelor Istorice a înaintat un studiu Ministrului Culturii în data de 30 martie 2016 privind proiectarea seismică în cazul patrimoniului cultural imobil și a propus, drept corelare între legislația protecției patrimoniului cultural și cea a protecției la seism (idee aplicabilă la nivelul general al situațiilor de urgență), integrarea principiilor diferențierii intervențiilor pe bunurile culturale imobile de cele pe restul clădirilor existente atât în legislația majoră, cât și în cea subsecventă, în scopul prezervării valorilor culturale. Aceasta în condițiile în care, în baza prevederilor în vigoare, este încurajată intervenția structurală excesivă, în detrimentul păstrării elementelor valoroase cultural. Notăm că principiul există în *HG nr. 905/2016 pentru aprobarea tezelor prealabile ale proiectului Codului patrimoniului cultural*, dar și la nivel internațional în țări cu o activitate seismică intensă (a se vedea de ex. Codul bunurilor culturale și al peisajului, Decret legislativ nr. 42/ 22.01.2004, Italia).

Din toate aceste motive, rezultă necesitatea modificării legii monumentelor.

Între diferitele tipuri de patrimoniu cultural imobil, zonele de protecție ale monumentelor istorice și zonele construite protejate au reglementări specifice, atât prin legislația protejării monumentelor istorice, cât și prin cea de urbanism. Este nevoie să fie aduse câteva clarificări privind corelarea celor două legislații, pentru a permite administrației publice să intervină în reabilitarea unor zone valoroase cultural ale așezărilor umane.

Reglementări din diferite state ale Uniunii Europene privind intervenția statului pentru realizarea lucrărilor de întreținere și conservare a clădirilor monumente istorice

1. Franța

Reglementările sunt cuprinse în Codul patrimoniului francez.

Autoritatea administrativă competentă poate efectua, pe cheltuiala statului, cu ajutorul părților interesate, lucrările de reparație și întreținere considerate esențiale pentru conservarea monumentelor clasificate drept monumente istorice, care nu aparțin statului.

Atunci când conservarea unui imobil clasat ca monument istoric este compromisă în mod grav de nerealizarea lucrărilor de reparație sau întreținere, autoritatea administrativă poate, după obținerea avizului Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice, să notifice proprietarul să efectueze lucrările menționate, indicând timpul în care acestea trebuie realizate și partea din cheltuieli suportată de stat, care nu poate fi mai mică de 50%.

Prin intermediul unei comunicări formale vor fi specificați termenii de plată a fondurilor ce provin de la stat. Proprietarul poate contesta, argumentat, termenii de plată în instanța de contencios administrativ. Acest apel va avea caracter suspensiv.

În cazul în care proprietarul nu respectă notificarea formală sau decizia instanței administrativ, autoritatea administrativă poate să efectueze lucrările fie din oficiu, fie prin procedura de expropriere a imobilului în numele statului.

Dacă lucrarea este efectuată din oficiu, proprietarul poate solicita statului să inițieze procedura de expropriere. Statul își face cunoscută decizia cu privire la această cerere în termen de cel mult șase luni, dar nu va suspenda executarea lucrării. În cazul în care autoritatea administrativă a decis să continue exproprierea în numele statului, o autoritate locală sau o instituție publică poate decide să se subordoneze acesteia, cu aprobarea autorității respective.

În cazul executării lucrărilor din oficiu, proprietarul este obligat să restituie statului jumătate din costul lucrărilor executate de acesta.

2. Germania

Fiecare land are o legislație autonomă dedicată protejării și conservării monumentelor istorice. Conform Legii bavareze pentru protecția și conservarea monumentelor, proprietarii au obligația de a întreține, repara și proteja clădirile monument care le aparțin; dacă proprietarii nu pot lua măsurile necesare pentru conservarea monumentelor, ei sunt obligați să permită efectuarea de lucrări de conservare de către Autoritatea de Protecție a Monumentelor competentă. În cazul unei urgențe, Autoritățile de Protecție a Monumentelor și Oficiul de Stat pentru Conservare sunt împuternicite să intervină asupra monumentelor fără acordul proprietarilor. Orice modificare adusă monumentelor trebuie să aibă avizul Autorității Locale de Protecție a Monumentelor, care se consultă cu Oficiul de Stat pentru Conservare înainte de a decide acordarea avizului.

În ceea ce privește finanțarea măsurilor de conservare, proprietarii trebuie să fie cei care suportă costurile. Guvernele de land și locale pot să contribuie la acoperirea acestor costuri, luând în considerare importanța și urgența fiecărui caz, precum și situația financiară a proprietarului. Dacă monumentul este în pericol, el poate fi expropriat; cu toate acestea, persoana în cauză beneficiază de o compensație monetară prin Fondul de compensare stabilit de guvernul landului.

3. Italia

Dispozițiile sunt cuprinse în Codul Patrimoniului Cultural și Peisagistic. Codul stabilește o procedură pentru realizarea renovărilor, modificărilor sau a altor forme de intervenție asupra proprietăților culturale protejate, inclusiv evaluări ale impactului asupra mediului. Statul și entitățile administrației publice locale și regionale sunt obligate să adopte măsuri pentru protecția și conservarea bunurilor culturale din întreaga țară. Proprietarii privați de bunuri culturale protejate legal pot fi obligați să efectueze lucrări de conservare a acestor bunuri.

4. Marea Britanie

Departamentul pentru Cultură, Media și Sport este cea mai înaltă autoritate națională pentru conservare arhitecturală. Departamentul este controlat și administrat de Secretarul de Stat pentru cultură, media și sport.

În cazul în care Secretarul de Stat constată că o clădire listată nu este îngrijită corespunzător, el este împuternicit să emită sau să aprobe un „ordin obligatoriu de cumpărare” a clădirii, iar dacă proprietarul se opune ordinului, Secretarul se poate adresa instanței. Autoritățile locale de planificare sau Secretarul de Stat pot lua măsuri privind administrarea, custodia sau utilizarea unei clădiri astfel dobândite. O autoritate locală poate contribui la cheltuielile necesare pentru repararea și întreținerea clădirilor listate, sau a clădirilor valoroase care nu sunt listate, prin acordarea de subvenții sau împrumuturi fără dobândă.

5. Spania

Proprietățile patrimoniului spaniol sunt conservate, întreținute și păstrate de proprietarii lor sau de persoanele care dețin drepturi reale asupra lor. Utilizarea bunurilor declarate de interes cultural este supusă obligației de conservare. Orice schimbare de utilizare trebuie să fie autorizată de instituțiile abilitate. În cazul neîndeplinirii de către proprietar a obligației de întreținere, autoritățile publice pot, după notificarea formală, să dispună măsurile necesare și, dacă e cazul, să acorde un ajutor recuperabil al cărui quantum va fi înscris în registrul de proprietate. Autoritățile publice pot, de asemenea, să efectueze lucrările necesare în mod direct, în cazul în care este justificată urgentarea conservării proprietății.

Nerespectarea de către proprietari a obligațiilor de întreținere, distrugerea, deteriorarea sau utilizarea necorespunzătoare a acestora constituie motive pentru exproprierea bunurilor culturale declarate de interes cultural de către autoritatea competentă.

Inițiator

Senator USR ~~Vlad Alexandrescu~~



NR.	DEPUTAT	SEMNĂTURĂ	PARTID
1.	BARNA ILIE-DAN		USR
2.	BENGA TUDOR-VLAD		USR
3.	BOTEZ MIHAI-CĂTĂLIN		USR
4.	BULAI IULIAN		USR
5.	CHICHRĂU COSETTE-PAULA		USR
6.	COSMA LAVINIA-CORINA		USR
7.	DAN NICUȘOR-DANIEL		Afiliat USR
8.	DEHELEAN SILVIU		USR
9.	DRULĂ CĂTĂLIN		USR
10.	DURUȘ VLAD-EMANUEL		USR
11.	GHINEA CRISTIAN		USR
12.	ION STELIAN-CRISTIAN		USR
13.	IURIȘNIȚI CRISTINA-IONELA		USR
14.	LUPESCU DUMITRU		USR
15.	MOȘTEANU LIVIU-IONUȚ		USR
16.	NĂSUI CLAUDIU-IULIUS-GAVRIŁ		USR
17.	POP RAREȘ-TUDOR		USR
18.	POPESCU NICOLAE-DANIEL		USR
19.	PRISNEL ADRIAN-CLAUDIU		USR
20.	PRUNĂ CRISTINA-MĂDĂLINA		USR
21.	RĂDULESCU DAN-RĂZVAN		USR
22.	RODEANU BOGDAN-IONEL		USR
23.	SEIDLER CRISTIAN-GABRIEL		USR
24.	STANCIU-VIZITEU LUCIAN-DANIEL		USR
25.	UNGUREANU EMANUEL-DUMITRU		USR
26.	VLAD SERGIU-COSMIN		USR
27.	ZAINEA CORNEL		USR
28.	BÎZGAN-GAYRAL OANA-MIOARA		Neafiliat
29.	DOBROVIE MATEI ADRIAN		Neafiliat
30.	DOHOTARU ADRIAN-OCTAVIAN		Neafiliat

NR.	SENATOR	SEMNAȚURĂ	PARTID
1.	ALEXANDRESCU VLAD-TUDOR		USR
2.	COLIBAN ALLEN		USR
3.	DINICĂ SILVIA-MONICA		USR
4.	DINU NICOLETA-RAMONA		USR
5.	DIRCĂ GEORGE-EDWARD		USR
6.	FĂLCOI NICU		USR
7.	GHICA CRISTIAN		USR
8.	GOȚIU REMUS-MIHAI		USR
9.	LUNGU DAN		USR
10.	MARUSSI GEORGE-NICOLAE		USR
11.	MIHAIL RADU-MIHAI		USR
12.	PRESADĂ FLORINA-RALUCA		USR
13.	WIENER ADRIAN		USR
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			
30.			